

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ—15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

1927

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 44
ΑΘΗΝΑΙ

Τὸ Δεκαπενθήμερον

ΤΟ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Φίλος τῶν Ἀθηνῶν, ἐξ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἴδουν τὴν πρωτεύουσαν ἐφάμιλλον μὲ τὰς Εὐρωπαϊκὰς μεγαλουπόλεις καθ' ὅλα, ἔλεγε χθὲς :

--Τελείωσε. Εἶνε ἀδύνατον νὰ δοθῇ κατεΐθυσαις ὁρισμένη καὶ νὰ καταστρωθῇ σχέδιον δημιουργίας. Δὲν πρόκειται περὶ σχεδίου πόλεως, ἀμύχρον, καὶ ἐπιβολῆς τῆς αἰσθητικῆς τοῦ τοπειοῦ καὶ τῶν κτιρίων καὶ τῶν μνημείων ἐν γένει. Πρόκειται περὶ ἄλλου ἐντελῶς ζητήματος, βαθύτατα ψυχικοῦ, ἀπὸ τὸ ὅποιον, ὅμως, ἐξαρτῶνται τὰ πάντα, καὶ πόλεις καὶ κέντρα καὶ δρόμοι καὶ ἐξοχαὶ καὶ παραθαλάσσια καὶ ἡ γενικὴ φυσιογνωμία, τὴν ὁποίαν λαμβάνουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ πράγματα, ὅπως καὶ ἂν τὰ δημιουργήσῃ καὶ τὰ ἐπιβάλῃ ἐν ἀρχῇ. Ἐξηγοῦμαι. Προσπαθεῖς νὰ ἐμφανίσῃς λεωφόρον, Γαλλιστὶ καλουμένην boulevard ἢ avenue. Τῆς δίνεις τὰ σχέδια, τὴν κατατομὴν, τὴν γενικὴν γραμμὴν, τὴν καθολικὴν ὄψιν κατὰ τὰ ἀλλαγῶν συμβαίνοντα, καὶ προσκαλεῖς τὸν κόσμον—ὄριστε νὰ κατοικήσετε, νὰ ἀπολαύσετε καὶ νὰ τὴν χαίρεσθε. Ἐντὸς δύο ἔτων θὰ ἀνατραποῦν τὰ πάντα. Θὰ ἐμφανισθῇ ἡ παράγκα' θὰ ξεμυτίσῃ ὁ ναργιλὲς καὶ τὸ μαρκοῦτσι' οἱ λεμονάδες, τὰ πασατέμπα, τὰ παξιμάδια, ἡ Ἀνατολή, ἡ Ἀρμενία, τὸ Ἀζερμπαϊτζάν' τὸ Βελούχι καὶ ὁ Χελμὸς ἐνηγκαλισμένα μὲ τὸ μπουλεβάρ ντζέ-Ἰταλιέν, μὲ τὴν βιτριάναν τὴν ἀπαστραπτουσαν, μὲ τὸ μέγαρον, τὴν στοάν, τὸ αὐτοκίνητον, τὴν γλιδὴν, τὸν πλοῦτον. Ἄν ἐκτελέσῃς τὸν περίπλουν τῆς παραλίας τῆς Ἀττικῆς, θὰ συναντήσῃς τὸ φαινόμενον εἰς κάθε σου βῆμα. Ἐγκυμονεῖται κάπου μιὰ Τρουβίλ' σχεδιάζεται Μόντε Κάρλο' ἐκκολάπτεται Ντωβίλ. Γίνονται τὰ σχέδια, χαράσσονται πλατεῖαι, τέμνονται λεωφόροι, ἀφίνονται συστάδες, πευκῶνες, λιμενίσκοι, ὄρμοι κτίζονται ἐπαύλεις, ἀνεγείρονται ξενοδοχεῖα, καζίνα, αἶθουσαι' ἀφίνεται πλάζ' ὄνειροπολεῖς, φαντάζεσαι ὅτι τὸ ποθοῦμενον ἐπετεύχθη. Καὶ ἕξαρνα σοῦ ἐμφανίζεται μέσα σ' ὄλην τὴν εἰκόνα ἡ πρώτη πινελιά, ἡ μουντζούρα, τὴν ὁποίαν ἐρχεται ἀκατάσχετος ἡ Ρωμαϊκὴ ψυχὴ καὶ ξατλῶνει, καὶ πετᾷ, καὶ λερῶνει, καὶ βρωμίζει.

Τὸ ἄκρον παιδευόμεθα, εἶναι ἀπαιτησίς τῆς. Ἔτσι τὰ θέλει τὰ πράγματα. Ἐπὶ πόσον καιρὸν θὰ διαρκέσῃ τοῦτο; ἄγνωστον. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἐννοεῖ, καὶ δὲν ἀπολαμβάνει παρὰ μὲ ἀνακατεμένην καὶ μπερδεμένην, μὲ ἀκαθόριστον καὶ ἀσφίβωλον καὶ μὴ παγιωμένην ἀκόμη αἰσθητικὴν. Χρῶμα, δάσος, θάλασσαν, ἀκρογυαλιάν, γιὰ νὰ τὰ φέρῃ πρὸς τὴν ψυχὴν τῆς ἡ Ρωμαϊκὴ ὄντο-

τῆς ἀπαιτεῖ καὶ τρία κάρρα σκουπιδιῶν παραπλεύρως, ἓνα φορτίμι, τρεῖς παράγκες δίσκων ξεχαρβαλωμένου φωνογράφου' ἀποφάγια πεταμένα καὶ ὄζοντα. Τὴν «Πόπην» ἔξω φρενῶν, καὶ τ' «Ἀδέρφι» ἀνατρεπόμενον καὶ αἱματοκύλιον κόσμον' σηκοτάκια τηγανίζόμενα ὑπαιθρῶς, καὶ εἰς τὸ πλευρὸν γεῦμα ἑξακοσίων δραχμῶν καὶ μετὰ σαμπάνιας' ριγανάτο κεφαλάκι καὶ Παβιγιὸν νοῶρ' τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο, κέντρα, ἔξοχαί, παραθαλάσσια' πᾶσα ἀπόπειρα καὶ πᾶσα δοκιμὴ ἀρπάζονται, παρασύρονται καὶ συμμορφώνονται. Κάπου καὶ ποῦ παρουσιάζεται καμμιὰ ἀντίδρασις' ἀλλὰ τότε ἡ ἐνδοψυχικὴ κατάστασις τοῦ Ρωμαϊκοῦ ἐξαγριώνεται καὶ ἐπιτίθεται. Δυὸ φορές τὴν ἐγλύτωσε ἡ Ἐκάλη ὡς τώρα. Τρίτη φορά δὲν ξέρω τί θὰ γίνῃ.

(«Ἐστία»)

ΛΑΥΡΑΣ

ΠΕΡΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

«Διὰ τὴν Ἀγάπην τῆς Ἀληθείας»

Ὁ κ. Καιροφύλας κοντιεῖ νὰ καταντήσῃ μάρτυρ. Μάρτυρ μιᾶς θρησκείας ποῦ ἀριθμεῖ τοὺς περισσετέρους ἰσῶς μάρτυρας εἰς τὸν κόσμον. Μάρτυρ τῆς θρησκείας τῆς Ἀληθείας. Καὶ αὐτὸ μὲν εἶναι πρὸς τιμὴν του, ἀλλ' ὄχι καὶ... πρὸς ἡσυχίαν του.

Ἐνθυμοῦνται βέβαια οἱ ἀναγνώσται μας, — εἶναι πρόσφοτον τὸ γεγονός, — ἡ ἐκείνοι τοῦλάχιστον ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μας ποῦ παρακολουθοῦν τὰ τοιοῦτον εἶδους ζητήματα, τί θύελλαν ἀγανακτήσεως καὶ ὀργῆς προεκάλεσαν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ τὴν Κέρκυραν, τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Καιροφύλα δημοσιευθέντα «Ἀνέκδοτα Ἔργα τοῦ Σολωμοῦ». Ζακύνθιοι καὶ Κερκυραῖοι οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον ἐζητοῦσαν «ἐπὶ πίνακι» τὴν κεφαλὴν τοῦ ἱεροσύλου. Ἄρθρα δριμύτατα ἐγράφησαν εἰς τὰς ἑπτανησιακὰς ἐφημερίδας ἐναντίον τοῦ κ. Καιροφύλα, ὁ ὁποῖος εἶχε τολμήσει μὲ τὰς ἀποκαλύψεις του νὰ καταβιάσῃ ὀλίγον, ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν βῆθρον ὅπου εἶναι στημένος, τὸν ἐθνικὸν μας ποιητὴν. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι δὲν ἐξωστρακίσθη μὲν ἐπισημῶς ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον καὶ τὴν Κέρκυραν ὁ δυστυχὴς μάρτυρ τῆς ἀληθείας, ἡμειπισήμως ὅμως κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν, τὴν ὁποίαν ἂν παραβιάσῃ, μὲ τὴν κατακραυγὴν ποῦ ἔχει δημιουργηθεῖ ἐναντίον του, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ... λιθοβοληθῇ!

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν, τί θὰ ἔκαμνε ἓνας φρόνιμος καὶ φιλήσυχος ἄνθρωπος;

Θὰ ἄφηνε τὴν μπόρα νὰ περάσῃ, νὰ κατευνασθοῦν τὰ πνεύματα, νὰ λησμονηθῇ ἡ ἱεροσυλία.

Ἄλλ' ὁ κ. Καιροφύλας κάθε ἄλλο, φαίνεται, παρὰ φιλήσυχος ἄνθρωπος εἶναι. Ἄντι νὰ κάμῃ ὅ,τι ἦτο δυνατόν διὰ νὰ ἐξευμενίσῃ τοὺς συμπατριώτας του, ἔρχεται μὲ τὸ εἰς τὸ παρὸν τεύχος δημοσιευόμενον ἄρθρον του «Φώσκολος καὶ Κάλβος» νὰ ρίξῃ «λάδι στὴ φωτιά.» Εἶχε ἐλλείψεις ὡς ἄνθρωπος ὁ Σολωμός; Περισσότερας ἀκόμη εἶχε ὁ Κάλβος! Ὑπῆρξε ἀγνώμων πρὸς τὸν παντοιοτρόπως εὐεργετήσαντα αὐτὸν Φώσκολον, κ' ἐγκατέλειπε ἕνα κορίτσι ἀφοῦ τὸ κατέστρεψε... Ἔ, πάει πολὺ! Αὐτὴν τὴν φορὰν, οἱ ἀγανακτήσαντες κατὰ τοῦ κ. Καιροφύλα, διὰ τὸν Σολωμόν, θὰ φρουράξουν διὰ τὸν Κάλβον.

Δὲν μπορεῖ, βλέπετε, κινεῖς ἀτιμωρητεῖ νὰ γίνεται «ὁ κακὸς δαίμων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν» καθὼς θαυμάσια εἶπε ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος. Καὶ ἡ ἀναζήτησις τῆς ἀληθείας ἔχει τὰ ὄριά της. Ἐπειτα, θὰ σκεφθοῦν οἱ μετριοπαθέστεροι ἐχθροὶ τοῦ κ. Καιροφύλα, εἰμποροῦμεν τάχα νὰ εἰποῦμε ποτὲ μὲ βεβαιότητα, δι' οἰονδήποτε ζήτημα, καὶ τὸ ἀπλούστερον ἀκόμη, ὅτι εὐρήκαμεν τὴν ἀλήθειαν; Πόσο μᾶλλον δταν σκέπεται διὰ ζητήματα τόσον μεπερδεμένα καὶ σκότεινά, ὅπως τ' ἀφορῶντα τὸν χαρακτήρα ἑνὸς ἀνθρώπου καὶ τὰς σχέσεις του μὲ γνωρίμους καὶ φίλους. Ὁ κ. Καιροφύλας, στηριζόμενος εἰς αὐθεντικὰ δοκουμενὰ φθάνει εἰς τὸ συμπέρασμα—συμπέρασμα τὸ ὁποῖον ἀναγράφει μὲ κάποιαν ἐπιφύλαξιν, εἶναι ἀλήθεια,—ὅτι ὁ Κάλβος ὑπῆρξε ἀγνώμων πρὸς τὸν Φώσκολον. Καὶ ἂν ὑπάρχουν ἄλλα δοκουμενὰ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύεται τὸ ἀντίθετον; Θεέ μου, τί μεπερδεμένα πράγματα! Εἶναι δύσκολον, ἀδύνατον ἴσως, νὰ γνωρίσωμεν τὸν ἴδιον ἑαυτὸν μας, καὶ ἐπιχειροῦμεν, στηριζόμενοι εἰς ψυχρὰ δοκουμενὰ, νὰ ἐνοήσωμεν τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ψυχὴν ἀνθρώπων ποὺ ἔζησαν πρὸ ἑκατὸ χρόνων.

Τὶ νὰ σᾶς ποῦμε, ἀλλ' ὄλ' αὐτὰ, εἰς ἑμᾶς τοῦλάχιστον, φαίνονται ὀλίγον τι... ματαιοπονία. Ἐπειτα, καλὴ καὶ ἅγια εἶναι βέβαια ἡ ἀλήθεια, ἀλλὰ ποῖος μᾶς βεβαιώνει ὅτι καλλίτερος δὲν εἶναι ὁ... φετιχισμὸς, ἢ τυφλὴ δηλατὴ πίστις εἰς τὸ ψυχικὸν μεγαλεῖον ἀνδρῶν ποὺ πρέπει ὡσάν φάρου νὰ μᾶς ὀδηγοῦν εἰς τὴν ζωὴν μας; Ἄν σβῶσωμε καὶ τοὺς φάρους αὐτοὺς—καὶ εἶναι οἱ μόνου ποὺ ἀφήσαμεν, οἱ ἀθεόφοβοι—τί θ' ἀπογίνωμε; Θὰ εἰμπορεῖ τάχα νὰ μᾶς θερμαίνῃ καὶ νὰ μᾶς ἐξυψώσῃ, νὰ μᾶς ἐξευγενίσῃ καὶ νὰ μᾶς ἐξανθρωπίξῃ ἡ ἀλήθεια, ἢ ἀλήθεια τὴν ὁποῖαν θὰ ἔχωμεν εὖρει, κλείσει σὲ πακετάκια καὶ κολήσῃ ἐπάνω τὶς σχετικὰς ἐτικέττες;

Ὁ Ἀνατόλ Φράνς εἶπε κάποτε εἰς τὸν κ. Ἐπισκοπόπουλον, λόγου γενομένου διὰ ζήτημα ὁμοιον μὲ αὐτὸ τὸ ὁποῖον προεκάλεσε τὴν ἀγανάκτησίν μας. Ἡ τυφλὴ πίστις εἰς τὴν τελειότητα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν εἶναι ἕνας φετιχισμὸς ἀναγκαῖος εἰς τὴν ζωὴν. Πολὺ ὀλίγα καὶ ἀμφίβολα ἔχομε νὰ κερδίσωμε ἂν ἐκλείψῃ, πολλὰ ὅμως νὰ χάσωμεν.

Καὶ ὅμως δὲν ὑπῆρξε μεγαλείτερος σκεπτικιστῆς ἀπὸ τὸν Ἀνατόλ Φράνς, ἀλλ' οὔτε καὶ μεγαλύτερος φίλος τῆς ἀληθείας!

Καὶ αὐτὰ μὲν θὰ εἰποῦν οἱ ἀγανακτισμένοι κατὰ τῶν ἀποκαλύψεων τοῦ κ. Καιροφύλα, ἀλλὰ οἱ κάπως ψυχραιμότερα καὶ ἀντικειμενικώτερα κρίνοντες τὰ πράγματα. Οἱ ἄλλοι ὅμως, ὅλοι ἐκεῖνοι

—καὶ εἶναι ἄπειροι—ποὺ πιστεύουν εἰς τὸ «veritas fuit et pereat mundus», εἰς τὸ «πρὸ παντὸς ἢ ἀλήθεια»; Ἐἰ αὐτοί, δὲν ὑπάρχει καμία ἀμφιβολία, θὰ δικαιολογήσουν πέρα ὡς πέρα τὸν κ. Καιροφύλα. Ἡ ἀναζήτησις τῆς ἀληθείας εἶναι ἀνάγκη, νοσηρὰ ἴσως, ἐπιβλαβὴς ἴσως κάποτε, ἀλλ' ἀνάγκη. Δὲν ὑπάρχει ἰσχυρότερα δίσφα ἀπὸ τὴν δίσφα τῆς γνώσεως καὶ τίποτε δὲν εἰμπορεῖ νὰ τὴν καταπνίξῃ.

Ἐπειτα, προκειμένου περὶ τῆς ζωῆς καλλιτεχνῶν, συγγραφέων, ἀνδρῶν γενικῶς οἱ ὁποῖοι ἀφήκαν κάποια ἰχνη τῆς διαβάσεώς των, ἢ γνώσις τῆς ζωῆς των εἶναι ἕνα μεγάλο βοήθημα διὰ τὴν πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ ἔργου των. Τέλος, τὸ νὰ γράφωμεν δι' ἕνα καλλιτέχνην, δι' ἕνα ποιητὴν, ὅτι εἶχε κακὸν χαρακτήρα, ὅτι δὲν ἦτο τέλειος ὡς ἄνθρωπος, δὲν σημαίνει ὅτι θίγομεν κτὶ τὸ ἔργον του, τὸ ὁποῖον πρωτίστως μᾶς ἐνδιαιφέρει. Αὐτὸ ἔκαμε καὶ ὁ κ. Καιροφύλας. Τὸ ἔκαμε μὲ τὴν ὑπομονὴν, μὲ τὴν νηφαλιότητα, μὲ τὴν εὐσυνειδησίαν ἑνὸς γνησίου, πραγματικῶν φίλου τῆς ἀληθείας. Ἄς μὴν ἀγανακτοῦν λοιπὸν οἱ συμπατριῶται του κτὶ ἄς ἀναθεωρήσουν τὴν κτὶ δικαστικὴν ἀπόφασιν, ποὺ ἐξέδωκεν τόσον ἀδίκως ἐνιστίον ἑνὸς ἀπὸ τοὺς περισσότερον τιμῶντες τὴν ἑλληνικὴν φιλολογικὴν ἔρευναν συμπληρίτου των. Π.

Δημοτικισμὸς καὶ Κομμουνισμὸς.

Νὰ διαβάσετε τὴν «Ἐβα» τοῦ κ. Ψυχάρη. Ἀξίζει τὸν κόπο, — ποὺ θὰ σᾶς στοιχίσῃ ἢ ὀρθογραφία της...

Μία διάθεσις ἀπλουστεύσεως τῶν πραγμάτων, τόσον συνήθης δυστυχῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα, —ἀλλ' ὄχι βέβαια μόνον αὐτῇ, —εἰσάγει ἀπὸ καιρὸν τώρα τὸν Δημοτικισμὸν μὲ τὸν Κομμουνισμὸν, ὅπως ἄλλοτε εἶχε ταυτίσει τὸν Δημοτικισμὸν πάλιν, —μαλλιαρισμὸς ἐλέγετο τότε, —μὲ τὸν μασσωτισμὸν, τὸν ἀθεϊσμὸν καὶ ὅλα τ' ἄλλα τρομερὰ καὶ φοβερὰ εἰς. μὲς. Ἄλλ' ὅπως ἀπεδείχθη καὶ τότε ἐντελῶς ἀσύστατος ὁ ταυτισμὸς, ἔτσι καὶ τώρα σιγὰ σιγὰ τείνει ν' ἀποδειχθῇ ἀσύστατος καὶ ὁ νέος, πρὸς ὄφελος πάντοτε τῆς ὀληθείας.

«Εἶναι κομμουνισταὶ ὅλοι οἱ δημοτικισταὶ» λέγουν οἱ ἐχθροὶ τοῦ δημοτικισμοῦ, ἐλπίζοντες μὲ τὸν τρόπον αὐτόν, ὕστερ' ἀπὸ τόσου; ἄλλους, νὰ καταπολεμήσουν τὴν γλωσσικὴν ἀλήθειαν. Ἄλλ' αὐτὸ εἶναι προφανὴς συκοφαντία. Βέβαια καὶ μεταξύ τῶν δημοτικιστῶν ὑπάρχουν κομμουνισταὶ ὅλλὰ δὲν εἶναι ὅλοι οἱ δημοτικισταὶ, οὔτε οἱ περισσότεροι κἂν, κομμουνισταὶ.

Καὶ πρῶτα πρῶτα δὲν εἶναι κομμουνιστῆς ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Δημοτικισμοῦ, ὁ Ψυχάρης. Αὐτὸ ἦτο ἀπὸ πολλοῦ ἤδη γνωστὸν, ἀλλὰ μὲ τὸ σημερινὸν ὄνειρόδρομά του, τὴν «Ἐβα», ἔρχεται ὁ σοφὸς διδάσκαλος ἀκόμη μίαν φορὰν νὰ τὸ διακηρύξῃ. Ἡ «Ἐβα» εἶναι ὑπὸ καλλιτεχνικὸν τύπον, μία δυνατὴ ἐπίκρισις, μία τσουχερὴ σάτυρα τοῦ κομμουνισμοῦ. Ὁ κ. Ψυχάρης, διὰ νὰ δείξῃ τὰ τρωτὰ τοῦ κομμουνισμοῦ, ἐδιάλεξε τὸ πλεον ἀσθενὲς σημεῖον τοῦ